

Для аналізу по країнам Європейського Союзу були використані дані з OECD's Main Science and Technology та World Bank Data. Дані по Україні використані з сайту Державної служби статистики України.

Проведений багатофакторний регресійний аналіз дозволив знайти залежність рівня економічного розвитку (ВВП) від різних факторів: приватних та державних R&D витрат, валового нагромадження та зайнятості, які впливають на його зміну, а також кількісно оцінити їхній вплив. Так, було отримано результат, що співвідношення між державними та приватними R&D витратами і рівнем економічного розвитку є специфічними для окремих країн. Аналіз показав, що віддача від державних і приватних R&D витрат не є однозначно позитивною (так, наприклад, у Франції вони мали негативний вплив). Побудовані моделі показали, що не в усіх проаналізованих країнах державні R&D витрати є впливовим фактором на ВВП (наприклад це стосується Німеччини та Іспанії). Приватні R&D витрати в таких розвинутих країнах, як Фінляндія та Естонія, набагато перевищують державні за обсягом, але більш впливовішим фактором на ВВП є саме державні R&D витрати. Слід відмітити, що в таких країнах - помірних новаторах, як Польща та Португалія, саме державні R&D витрати мають значний позитивний вплив на рівень економічного розвитку, в той час як приватні мають негативний. Подібна ситуація не прослідковується серед країн – інноваційних лідерів. Лінійна регресійна модель по Україні показала, що приватні R&D витрати не є статистично значущим фактором у контексті, що досліджувався. При цьому потрібно відмітити, що державні R&D витрати мають переважно позитивний вплив на рівень економічного зростання країни.

Отже, з міжнародного порівняльного аналізу впливу R&D витрат на рівень економічного розвитку можна зробити висновок, що шлях наздогнання Україною розвинутих країн світу повинен бути поетапним. Як показав досвід таких розвинутих країн, як Польща та Естонія, першочерговим завданням для України є проведення активної державної інноваційної політики, що сприяє збільшенню фінансування сфери R&D. І вже тільки після пройденого етапу переведення економічного розвитку України на інноваційний шлях приватний сектор на теренах активізації R&D набуде позитивного впливу на рівень економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. OECD's Main Science and Technology. [Електронний ресурс] / Access: <https://data.oecd.org>
3. Roel van Elk, Bart Verspagen, Bas ter Weel, Karen van der Wiel and Bram Wouterse A macroeconomic analysis of the returns to public R&D investments [Електронний ресурс] / Access: <http://www.merit.unu.edu/publications/working-papers/abstract/?id=5875>
4. World Bank Data. [Електронний ресурс] / Access: <http://data.worldbank.org/indicator>

Якименко Т.І.

Національний університет «Києво-Могилянська академія», студентка 6 курсу

АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЮТЮНОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «ФІЛІП MORRIS УКРАЇНА»

Метою написання роботи є аналіз та розробка методів, що здатні вирішити сучасні економічні проблеми ринку тютюну в Україні та вдосконалити механізми його функціонування за допомогою інноваційних технологій. Для цього був проаналізований стан та динаміка показників тютюнового ринку на прикладі компанії «Філіп Морріс Україна».

Однією з особливостей тютюнового ринку України є те, що він сприйнятливий до різного роду інновацій.

Дане дослідження є актуальним, оскільки ринок тютюнових виробів та їх виробництво в Україні належать до найбільших в Європі. До 2008 року виробництво сигарет зросло понад 10 років поспіль. Обсяги виробництва збільшились з 59 млрд шт. в 2000 році до 120 млрд шт. в 2005 році. В цей період було знижено акцизи на тютюнові вироби, а обмеження на куріння в громадських місцях та на рекламу тютюнових виробів були мінімальними. Максимум виробництва сигарет спостерігався в Україні в 2008 році, коли воно становило 130 млрд шт. за даними Держстату. Цього було б достатньо для забезпечення потреб найбільшого ринку ЄС, німецького, а також і наших сусідів Румунії та Словаччини. З початком економічної та фінансової кризи 2008 року офіційне виробництво сигарет почало зменшуватись: до 103 млрд шт. в 2010 році та 94 млрд шт. в 2012 році. Виробництво сигарет в 2014 році становило 86 млрд шт.

Український тютюновий ринок є одним з найбільш конкурентних та динамічних серед національних ринків тютюнової продукції. На ньому представлено близько 100 бренд-сімей і понад 350 найменувань сигарет, що свідчить про широкий вибір пропозицій і високий рівень конкуренції. Частка тютюнової галузі в харчовій промисловості – близько 17 %. Головна тенденція тютюнового ринку в Україні останніх років - падіння обсягів легального ринку. У 2014 році за даними компанії AC Nielsen річний обсяг ринку скоротився на понад 6.9% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Ситуація, коли споживання залишається стабільним, це свідчить про заміщення легального продукту нелегальним. Зростання пропозицій дешевої неврахованої продукції на ринку є результатом непрогнозованого підвищення ставок акцизного збору на сигарети.

«Філіп Морріс» (PMI) – провідна міжнародна тютюнова компанія, продукція якої продається в близько 180 країнах. Мета корпорації – забезпечувати отримання високих прибутків акціонерами та надавати високоякісну й інноваційну продукцію для споживачів, одночасно зменшуючи негативний вплив тютюнових виробів. «Філіп Морріс Україна» – провідна тютюнова компанія в Україні, де працює понад 1300 осіб. Головний офіс компанії знаходиться в Києві. Ще дев'ять регіональних офісів розташовані у різних областях країни.

Під час написання роботи, здійснено аналіз фінансового стану підприємства «Філіп Морріс» та «Філіп Морріс Україна». Для ґрунтового аналізу фінансового стану тютюнового ринку та розробки рекомендації побудовано економетричну модель. На основі побудованої моделі можна зробити висновок, що в Україні слід очікувати збільшення продажу сегменту дешевих сигарет через низьку купівельну спроможність споживачів. Окрім цього, як відомо, найбільше національний бюджет України поповнюється за рахунок податкових відрахувань тютюнової галузі. Однак за умови нестачі грошових коштів держава може прийняти рішення про збільшення акцизних зборів та податків в цій галузі, що призведе до значного зростання ціни. Такі дії призведуть до зниження попиту та пропозиції та до збільшення частки нелегального тютюну на ринку.